

О. І. Миколенко

доктор юридичних наук, професор завідувач кафедри адміністративного та господарського права

ЗВ'ЯЗОК ІСТОРІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА З СЬОГОДЕННЯМ І МАЙБУТНІМ

Українська народна мудрість містить декілька висловлювань про співвідношення минулого та майбутнього, які, на перший погляд, суперечать одне одному.

Перший вислів: «Хто не знає своєї історії — у того немає майбутнього».

І дійсно, народ, який забув свою історію, приречений на повторення своїх же історичних помилок. І, навпаки, таким помилкам завжди можна запобігти, якщо добре знати історію свого народу.

Другий вислів народної мудрості звучить так: «Той, хто постійно озирається назад, не зможе йти вперед».

Цей вислів теж не позбавлений сенсу, адже при всій повазі до минулого і історії слід зазначити, що історія формує сьогодення, а вже сьогодення формує майбутнє. Тому для того, щоб розвиватися (еволюціонувати), країні, суспільству, окремій людині, недостатньо тільки знати історію свого народу, історію своєї родини та історію містечка, де народився чи прожив

більшу частину свого життя (чим можуть похвалитися не всі громадяни України), а необхідно вже сьогодні щоденно здійснювати вчинки та творити речі, які позитивно відобразяться на нашому спільному майбутньому.

Хочемо запропонувати свій вислів, який, на нашу думку, по-перше, стирає протиріччя між вищенаведеними висловлюваннями української народної мудрості, а, по-друге, відображає сутність тих процесів, які сьогодні відбуваються в Україні та пов'язані з розвитком адміністративного права в нашій державі: «Той, хто не позбавився білих плям у своїй історії, не настільки захоплений минулим, що не помічає сьогодення та дивиться у майбутнє».

Так вийшло, що історія нашої країни — це суцільні білі плями. Тобто, історія відображена в нашій свідомості (принаймні більшої частини громадян України) лише частково і фрагментарно. Іноді з ідеологічних, етичних, державницьких чи національно-державницьких міркувань історичні факти перекичувались, приховувались та належним чином не досліджувались, в тому числі і в межах науки адміністративного права. Свідченням цього є вихід у світ публікації «Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома спадщина України», підготовленої викладачами Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яка відкриває невідомі навіть для спеціалістів сторінки історії адміністративного права в 2030-х рр. XX ст. [1].

Вважаємо, що видання саме таких книг дозволяє:

- *по-перше*, позбавитись білих плям у історії адміністративного права України, які, на жаль, виникли у радянський період. Це можна зробити двома способами: 1) заохотити громадськість (наукові установи, громадські організації, окремих істориків, журналістів, громадських діячів тощо) проводити цілеспрямовані історичні дослідження та відповідну просвітницьку діяльність в суспільстві; 2) створити державний орган, який би здійснював у цій сфері відповідну політику. Другий спосіб вважаємо помилковим, бо коли історією починають займатися державні органи, які наділені владними повноваженнями, це завжди призводить до переоцінювання одних та недооцінювання інших історичних фактів. І як результат, знову отримаємо історію адміністративного права, яка лише частково буде від

повідати реальності. Тому і не схвалюємо ініціативу Кабінету Міністрів України щодо зміни правового статусу Українського інституту національної пам'яті з науково-дослідної бюджетної установи на центральний орган виконавчої влади [2];

- *по-друге*, видання книг з історії адміністративного права дозволяє відновити процес наступництва знань між попередніми та сучасними поколіннями адміністративістів. Це не означає, що ми повинні повністю позбутися здобутків радянського адміністративного права, адже раціональне зерно в певних напрямках адміністративно-правових досліджень там теж було. Та й дивно буде, якщо українська спільнота, позбавившись білих плям в історії адміністративного права України у 2030-х рр. XX ст., породить нові білі плями, але вже в історії радянського адміністративного права 40-80-х рр. XX ст. Лише повністю позбавившись білих плям в історії адміністративного права України, можна буде констатувати, що сучасне адміністративне право є наступником всіх тих знань, що були отримані минулими поколіннями адміністративістів;

- *по-третє*, видання книг, які присвячені невідомій історії адміністративного права, допоможе сучасним науковцям врешті-решт зосередитися на майбутньому адміністративного права України. І в цьому сенсі бажано було б, щоб адміністративне право України не дублювало повністю адміністративне право Франції, Німеччини чи іншої європейської держави, а враховуючи загальноєвропейські цінності та підходи, зберегло свою самобутність, тобто своєрідність та самостійність у своєму розвитку. На жаль, сьогодні прагнення українців бути європейцями у всьому пересилує прагнення зберегти свою самобутність. Формування правової системи України та розвиток адміністративного права відбуваються сьогодні під девізом: «В першу чергу ми європейці, а вже потім українці». За таких умов поступово втрачається ідентичність нації та зникає «національна правова система». Вважаємо, що сьогодні при побудові правової системи України вкрай необхідно керуватися іншим девізом: «В першу чергу ми українці, а вже потім європейці». Такий підхід дозволить, враховуючи права людини та інші європейські цінності, будувати свою систему права, яка відповідає нашим національним інтересам.

Література

1. Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома спадщина України [Текст] / укладачі Гриценко І. С., Бевзенко В. М., Коваль С. О., Бевз А. І. і ін. ; за заг. ред. проф. Гриценка І. С. — К. : Дакор, 2015. — 500 с.
2. Положення про Український інститут національної пам'яті [Електронний ресурс] : Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12 листопада 2014 р. № 684. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/684-2014-n#n11> — Назва з екрана.